

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Для всіх</i>
Спеціальність	<i>Для всіх</i>
Освітня програма	<i>Для всіх</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1курс, осінній / весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>2 кредити ЄКТС/ 60 год</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Модульна контрольна робота, залік</i>
Розклад занять	<i>Лекції (один раз на два тижні починаючи з 1-го тижня), Семінарські заняття (один раз на два тижні бажано після лекції) Для заочників згідно з графіком сесії</i>
Мова викладання	<i>Українська/Англійська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: д.і.н., професор, Хитровська Юлія Валентинівна, 066-774-57-72; Khytrovska.luliia@lll.kpi.ua Семінарські: д.і.н., професор, Хитровська Юлія Валентинівна, 066- 774-57-72; Khytrovska.luliia@lll.kpi.ua</i>
Розміщення курсу	<i>Курси розміщені на дистанційній платформі «Сікорський» із застосуванням платформ Moodle, Google classroom, тощо (для кожного факультету окремо)</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Основою вивчення навчальної дисципліни є базові знання, які учні набувають у середній школі зі всесвітньої історії, України та інших дисциплін. Навчальна дисципліна допоможе засвоїти матеріал гуманітарних курсів з соціології, політології, історії української культури, які пропонуються студентам в освітніх програмах КПІ ім. Ігоря Сікорського.

У ході засвоєння навчальної дисципліни визначається місце України в європейському просторі. Історія України постає в соціально-економічному, політичному та культурному вимірах у контексті європейської традиції. Підкреслюється особливе значення системи знань про історичне минуле України та її культуру як стратегічний ресурс у сучасному інформаційному суспільстві в умовах посилення глобалізації.

Оволодіння цією навчальною дисципліною:

- сприяє вихованню молоді в дусі патріотизму, формуванню гармонійно розвинутої та самостійної у власних судженнях та діях особистості;
- допомагає виховати громадянина – людину, яка спрямовує свої зусилля на розбудову відкритого громадянського суспільства, має бути не лише гармонійно розвинутою, але й достатньо самостійною в судженнях, рішеннях і діях;
- сприяє найповнішому розкриттю здібностей студента та забезпеченню пріоритетності загальнолюдських цінностей під час освіти та формування випускника-спеціаліста. Для

забезпечення цієї мети в навчальній дисципліні демонструється зв'язок технічних наук та конкретних розробок із загальною культурою людства. Технічний спеціаліст має володіти широким спектром як загальнонаукових, так і специфічних гуманітарних знань. Гуманітаризація освіти є важливим компонентом загальної гуманізації життя суспільства, адаптацією системи освіти до новітніх запитів техносфери;

- сприяє набуттю знань щодо історичної ролі України у європейському просторі. Історія України постає у соціально-економічному, політичному та культурному вимірах у контексті європейської традиції. Підкреслюється особливе значення системи знань про історичне минуле України та її культуру як стратегічного ресурсу у сучасному інформаційному суспільстві в умовах посилення процесів глобалізації. Оволодіння цією навчальною дисципліною сприяє вихованню молоді в дусі патріотизму, формуванню гармонійно розвинутої та самостійної у власних судженнях та діях особистості.

Вивчення та викладання навчальної дисципліни «Україна в контексті історичного розвитку Європи» розглядається як органічна частина формування спеціаліста, володіння якою дає змогу реалізувати такі аспекти професійної діяльності, як

- визначати місце України у загальноєвропейському суспільно-політичному процесі;
- аналізувати внесок України в історію європейської цивілізації;
- визначати політичні і культурні зв'язки України з країнами Європейського Союзу на сучасному етапі;
- опанувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей між народами, різноманітності світу й людської цивілізації.

Метою навчальної дисципліни є:

А) на основі історичних фактів і документів створити у студентів комплексне бачення історичного процесу на території України як складової загальноєвропейського простору; сприяти вивченню, узагальненню та систематизації знань про основні сучасні трансформаційні процеси в Європі з визначенням ролі і місця України в них;

Б) формування у студентів **здатностей**:

- вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК);
- розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій (ЗК);
- аргументовано визначати місце України в загальноєвропейському суспільно-політичному процесі;
- аналізувати внесок України у історію європейської цивілізації;
- визначати політичні і культурні зв'язки України з країнами Європейського Союзу на сучасному етапі;
- опанувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей між народами, різноманітності світу й людської цивілізації.

В результаті засвоєння навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

ЗНАННЯ:

- відповідно до прописаних знань в освітніх програмах спеціальностей та спеціалізацій;
- основних подій українського та європейського історичного минулого;
- історію зв'язків України та європейського світу;
- особливостей розвитку соціально-економічних та політичних процесів в Україні, їх відмінні та спільні риси з аналогічними подіями у європейських державах на різних етапах історичного існування;
- досягнень української культури як складової загальноєвропейської культури.

уміння:

- відповідно до прописаних умінь в освітніх програмах спеціальностей та спеціалізацій;
- аналізувати й узагальнювати історичний матеріал у певній системі; порівнювати, оцінювати історичні факти на основі здобутих із різних джерел знань;
- визначати історичну конкретність, своєрідність українського історичного процесу, його місце в європейському історико-суспільному контексті;
- застосовувати метод критичного аналізу щодо оцінки суспільно-економічних та політичних перетворень в Україні, порівнюючи їх з європейськими країнами на різних етапах історичного розвитку;
- розглядати культурні явища сучасності у ретроспективі та перспективі в історичних рамках;
- визначати основні проблемні питання у стосунках України і європейських держав.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна викладається в 1-му (2-му) семестрі 1-го курсу навчання з усіх освітніх програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та не залежить від інших навчальних дисциплін в структурно-логічній схемі освітньої програми.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Семи-нарські	СРС	
Розділ 1. Давня історія та Середні віки на європейському континенті					
Вступ.					
Тема 1.1. Кам'яна доба, епохи міді й бронзи на території сучасної Європи та України	6	2	2	2	
Тема 1.2. Епоха античності	5,4	2	2	1,4	
Тема 1.3. Народження середньовічної Європи та особливості її розвитку в ранньому й високому середньовіччі	5,4	2	2	1,4	
Тема 1.4. Ренесанс і реформація у Європі, їх відлуння на українських землях	4	2	1,4	0,6	
Модульна контрольна робота 1.1.	1,2		0,6	0,6	
Разом за розділом 1	22	8	8	6	
Розділ 2. Європа в епоху Нової історії					
Тема 2.1. Епоха абсолютизму і Просвітництва в Європі	6	2	2	2	
Тема 2.2. Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй	5,4	2	1,4	2	
Модульна контрольна робота 1.2.	1,2		0,6	0,6	
Разом за розділом 2	12,6	4	4	4,6	
Розділ 3. Україна і Європа в епоху Новітньої історії					
Тема 3.1. Україна і Європа від Першої світової до закінчення Другої світової війни	7	2	2	3	
Тема 3.2. Біполярний світ. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі	6,3	2	2	3	
Тема 3.3. Сучасна Україна в загальноєвропейському розвитку. Київська політехніка в європейському контексті	4,6	2	1,3	0,6	

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Семінари	СРС	
<i>Модульна контрольна робота 1.3.</i>	1,5		0,7	0,8	
Разом за розділом 3	19,4	6	6	7,4	
<i>Залік</i>	6		(2)	6	
Всього годин	60	18	18	24	

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення навчальної дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також, звертаючи увагу на те, що кожній темі відповідають не всі, а різні окремі рекомендовані матеріали з наведеного далі списку, ознайомитися з:

4.1. Базовою літературою

- 1 **Україна в контексті історичного розвитку Європи: підручник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей** / С.Ю. Боєва, В.Ю.Бузань, А.А.Кізлова, С.О.Костилева, О.В.Лабур, І.К.Лебедев, Ф.Л.Левітас, А.О.Лихолат, А.І.Махінько, І.С.Тарнавський, С.В.Чолій, Т.В.Шевчук. - За ред. д.і.н., проф. С.О.Костилевої.- К., 2020.- 560 с. ¹

4.2. Додатковою літературою

1. Археологія України. Курс лекцій / ред. Залізник Л. Л. К. : Либідь, 2005. С. 40–41, 43–45, 50–51, 55–64, 70–74, 77–78, 79, 90–93, 106, 127, 130, 141–144, 155–157, 164–165, 195–197, 199–201, 274–343.
2. Баженов О. Л. Історія первісного суспільства: навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету денної форми навчання. Кам'янець-Подільський : Сисин О. В., 2014. С. 96–113, 136–158, 160–171, 176–190, 209–223.
3. Богуцький Ю. П., Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті / За ред. Ю.П. Богуцького. К. : Знання, 2007. С. 135–203.
4. Віднянський С. В. Європейський вибір України та імперативи європейської інтеграції // Науковий вісник Дипломатичної академії України. К., 2003. Вип. 9. С. 18–31.
5. Войтович Л., Козак Н., Овсінський Ю., Чорний М. Medium aevum; Середні віки. Підручник для історичних спеціальностей ВУЗів / За ред. Л. В. Войтовича. Львів : Тріада Плюс, 2010. С. 22–118, 135–145, 148–167; 176–196, 204–235, 237–250, 258–267, 290–301, 358–354, 399–424.
6. Врадій О. Сучасний етап еволюції політичної системи Європейського Союзу: виклики для України // Антологія творчих досягнень 2012. К. : Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. 2012. Вип. 6. С. 228–238.
7. Всесвітня історія: Навч. посіб. / Б. М. Гончар, В. М. Мордвінцев, А. Г. Слюсаренко, С. П. Стельмах. К. : Знання, 2011. С. 261–266, 286–291, 297–331, 691–698, 541–720.
8. Дмитриев М. В. Православие и реформация: монографія. М. : Изд-во МГУ, 1990. С. 67–80.
9. Дюрозель, Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. з фр. Є. Марічева, Л. Погорелової, В. Чайковського. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2005. С. 419–420, 424–427, 433–442, 447–450, 501–507, 512–519, 522–525, 561–578, 673–678, 703–712, 716–726.
10. Євсович Р. В. Гуманізація та гуманітаризація вищої освіти в Україні: історичний аспект // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. № 5 (52). 2012. С. 79–87.

¹ Готується до друку в 2021 році.

11. Історія західних і південних слов'ян. (з давніх часів до ХХ ст.). Курс лекцій / За ред. В. І. Ярового. К., 2011. Розд. II. Західні та південні слов'яни в добу середньовіччя. С. 72–164, 172–176, 201–218, 222–237, 240–248, 254–308.
12. Історія КПІ. URL : <http://kpi.ua/almamater>
13. Історія України / В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржій та ін., під ред. В. А. Смолія. К. : Альтернативи, 1997. С. 77–136.
14. Калакура Я. С., Войцехівська І. Н., Корольов Б. І. та ін. Історичне джерелознавство: навч. пос. істор. спец. ВНЗ. К. : Либідь, 2002. С. 68–118.
15. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб. / за ред. Л. В. Губерського. 2-ге вид., виправл. і доповн. К. : Знання, 2012. С. 91–98.
16. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. К. : Центр навчальної літератури, 2005. С. 223–244, 345–377.
17. Крушинський В. Ю., Манжола В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти: навчальний посібник. К. : Либідь, 2007. С. 10–16.
18. Кудряченко А. І. Київська Русь в системі взаємовідносин середньовічних європейських держав // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього. К. : Фенікс, 2009. С. 119–141.
19. Ле Гофф Ж. Рождение Европы. СПб., 2008. С. 11–81.
20. Луков В. Эпоха Возрождения. Знание, понимание, умение. 2013. № 1. URL : <https://tinyurl.com/yc9jlyu4>
21. Мартиненко А. К., Мартиненко Б. А. Міжнародні відносини 1945–1975 років: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Видавництво Ліра-К, 2007. С. 50–76, 132–141, 150–154, 173–181, 186–206, 215–218, 240–244, 285–294.
22. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки): Підручник / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуків та ін. К. : Либідь, 2003. С. 60–96, 132–220.
23. Наливайко Д. Очима Заходу: Рецепт України в Західній Європі XI–XVIII ст. К. : Основи, 1998. С. 149–516.
24. Наука й освіта в Україні на межі XIX–XX ст. URL : <https://tinyurl.com/vgogrgs>
25. Ольговський С. Я. Давньогрецькі міста-колонії Північного Причорномор'я: навчальний посібник. К. : КНУКіМ, 2007. С. 5–134.
26. Орлова Т. В. Історія сучасного світу (XV–XXI століття) : навчальний посібник. К. : Вікар, 2008. С. 152–182.
27. Освіта і наука в духовному житті України XIX ст. URL : <https://tinyurl.com/uizyvy2n>
28. Охріменко Г., Локайчук С. Духовна культура первісного населення : навч. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. С. 7–10, 16–18, 21–25, 27–30, 34–35, 113–120, 122–123, 125–127.
29. Патриляк І. К. «Українське питання» напередодні Другої світової війни // Українська правда, 28.08.2013. URL : <https://tinyurl.com/voyue5l>
30. Реєнт О. П. Перша світова війна та її наслідки для України // Проблеми всесвітньої історії. 2016. № 1. С. 64–78.
31. Рудько С. О. Історія Центрально-Східної Європи (кін. XVIII – поч. XXI ст.): Навчально-методичний посібник з курсу. Вид. 2-ге, доповнене. Острог, 2010. С. 8–133.
32. Славетні імена Київського політехнічного інституту / Редкол.: Ільченко М. Ю. (голов. ред.) та ін. К. : ЕКМО, 2003. 127 с.
33. Сушко О. В. Формування нового типу асоціативних відносин у Східній політиці Європейського Союзу: приклад України // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. 2012. Вип. 107, Ч. 1. С. 130–140.
34. Терещенко Ю. І., Курило В. М. Історія України: Кн. 1: Від найдавніших часів до 1917 р. К. : Сільгоспосвіта, 1995. С. 118–200, 240–270.
35. Терещенко Ю. І. Україна і європейський світ: Нариси історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст. К. : Перун, 1996. С. 8–250, 270–494.
36. Толстов С. В. Європейський Союз: статус і роль у міжнародній системі // Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2013. Вип. 112. Ч. I. С. 80–93.

37. Українська дипломатична енциклопедія: у 2 т. / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин; [редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін.]. К. : Знання України, 2004. Т. 1. С. 130, 144–145, 151–152, 259, 373–374, 398, 421, 433, 511–512.
38. Українська дипломатична енциклопедія: у 2 т. / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин; [редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін.]. К. : Знання України, 2004. Т. 2. С. 26, 128, 193, 217–220, 359–360, 373–374, 386, 499–500, 504, 677–678.
39. Чекаленко Л. Д. Витоки європейської інтеграції // Зовнішні справи. 2015. № 5. С. 23–25.
40. Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом. Львів, 2001. С. 5–95.
41. Шпорлюк Р. Імперія та нації / Пер. з англ. К. : Дух і Літера, 2000. С. 301–345.

4.3. Рекомендованими джерелами

Основні

1. Алексеев Ю. М., Вертегел А. Г., Казаков О. О. Всесвітня історія. Навчальний посібник. К: Каравела, 2006. С. 7–45, 52–138.
2. Андросова Т. В., Янчев А. В., Козуб В. О. Європейська інтеграція: навч.-метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2012. С. 11–27, 44–58, 72–85, 102–111, 120–130, 140–151, 166–178.
3. Балух В. О., Коцур В. П. Історія середніх віків. У 2-х т. Т. 1. Раннє Середньовіччя // Курс лекцій. Чернівці : Наші книги, 2010. С. 31–71, 72–131, 132–193, 194–243, 257–273, 370–392.
4. Балух В. О., Коцур В. П. Історія середніх віків. У 2-х томах. Т. 2. Високе і пізнє середньовіччя. С. 15–30, 41–90, 124–152, 177–202, 223–237, 268–293, 311–319, 322–337, 369–391, 437–464, 466–488.
5. Баран З., Кокотко Н., Тарнавський Р. Історія України від давнини до сучасності : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. С. 57–60, 74–84.
6. Бойко О. Д. Історія України: Посібник. К. : Академія, 2001. С. 148–212.
7. Бунятян К. П. Давнє населення України. Навч. посібн. К. : Либідь. С. 18–21, 55–64, 70–73, 76–79, 81–86, 91–98, 103–104, 111–113, 13–147, 169–170.
8. Воронов В. І. Джерелознавство історії України: курс лекцій. Д., 2003. С. 3–21.
9. Голованов С. О. Всесвітня історія. К. : Каравела, 2005. С. 44–259.
10. Грицак Я. Нариси історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст.: [Навч. посібник]. К. : Генеза, 1996. С. 266–309.
11. Історія КПІ. URL : <http://kpi.ua/almamater>
12. Історія становлення відносин Україна-ЄС // Міністерство юстиції. URL : <https://tinyurl.com/qw4xolj>
13. Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV – початку XXI століть: Навч. посіб. 4-те вид., перероб. і доп. Рекомендовано МОН / Горбань Ю. А. К., 2012. С. 38–104.
14. Історія України : підручник / Г. Д. Казьмирчук, А. П. Коцур, О. В. Вербовий та ін.; за ред. Г. Д. Казьмирчука. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. С. 249–279; 285–290; 307–319; 340–350; 360–385; 393–400.
15. Історія української культури. Курс лекцій / Під ред. С. О. Костилювої. К. : НТУУ «КПІ», 2010. С. 28–64.
16. Яковенко Н. М. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К., 2005. С. 20–138.

Додаткові

1. Геродот. Історії в дев'яти книгах. К. : Наукова думка, 1993. С. 47, 287, 289–292.
2. Історія України: Джерельний літопис. К. : КВІЦ, 2012. 832 с.
3. Історія України від найдавніших часів до сьогодення: збірник док. і матеріалів / За заг. ред. А. П. Коцура, Н. В. Терес. К., Чернівці: Книга XXI, 2008. 1100 с.
4. Історія України: Хрестоматія: у 2-х ч. Вид. 2-ге перероб. і доп. / Упор. С. М. Клапчук (керівник), Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. К.: ІЗМН, 1996. Ч. 1. 372 с.; Ч. 2. 336 с.
5. Історія України (соціально-політичні аспекти): Хрестоматія / Автор-упорядник С. О. Костилюва. К. : НТУУ «КПІ», 2009. 338 с.
6. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. Станом на 1 жовтня 2011р. Х. : Фактор, 2011. 128

4.4. Інформаційними ресурсами

1. Бібліотека українця : <http://teka.ks.ua/>
2. Ізборник : <http://litorpys.org.ua/>
3. Інститут історії України Національної академії наук України : <http://www.history.org.ua/>

Навчальний контент

4. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

6.1. Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
1	<p>Вступ. Кам'яна доба, епохи міді й бронзи на території сучасної Європи та України</p> <p><i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Предмет, завдання і методологічні засади дисципліни.2. Розселення і господарство.3. Соціальні відносини.4. Світогляд. <p><u>Короткий опис матеріалу, що викладається на лекції</u></p> <p>«Україна в контексті історичного розвитку Європи» як навчальна дисципліна. Предмет, завдання і методологічні засади дисципліни. Джерела, основна навчальна і наукова література. Періодизація історії України та Європи. Пізнавальне і виховне значення дисципліни у підготовці майбутніх технічних спеціалістів.</p> <p>Розселення і господарство, соціальні відносини, світогляд первісних людей на території Європи та зокрема України в кам'яну добу, добу та бронзи.</p> <p><i>Перелік дидактичних засобів</i></p> <p>Історичні карти:</p> <ul style="list-style-type: none">* «Політична карта світу»;* «Політична карта України» <p>Схеми:</p> <ul style="list-style-type: none">* «Матеріальна культура первісних людей»;* «Суспільна організація давніх людей»;* «Неолітична революція». <p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Бунятян К. П. Давнє населення України. Навч. посібн. К. : Либідь. С. 18–21, 55–64, 70–73, 76–79, 81–86, 91–98, 103–104, 111–113, 13–147, 169–170.2. Воронов В. І. Джерелознавство історії України: курс лекцій. Д., 2003. С. 3–21.3. Історія української культури. Курс лекцій / Під ред. С. О. Костилюєвої. К. : НТУУ «КПІ», 2010. С. 28–37. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Археологія України. Курс лекцій / ред. Залізняка Л. Л. К. : Либідь, 2005. С. 40–41, 43–45, 50–51, 55–64, 70–74, 77–78, 79, 90–93, 106, 127, 130, 141–144, 155–157, 164–165, 195–197, 199–201.2. Баженов О. Л. Історія первісного суспільства: навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету денної форми навчання. Кам'янець-Подільський : Сисин О. В., 2014. С. 96–113, 136–158, 160–171, 176–190, 209–223.3. Євсович Р. В. Гуманізація та гуманітаризація вищої освіти в Україні: історичний аспект // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. № 5 (52). 2012. С. 79–87.4. Охріменко Г., Локайчук С. Духовна культура первісного населення : навч. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. С. 7–10, 16–18, 21–25, 27–30, 34–35, 113–120, 122–123, 125–127.

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
	<p>Завдання на СРС</p> <p>1. Типологія історичних джерел.</p> <p>Література для СРС:</p> <p>1. Калакура Я. С., Войцехівська І. Н., Корольов Б. І. та ін. Історичне джерелознавство: навч. пос. істор. спец. ВНЗ. К. : Либідь, 2002. С. 68–118.</p>
2	<p>Епоха античності.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Давньогрецька цивілізація. Розквіт еллінізму. 2. Римська цивілізація, формування основ європейського мислення. 3. Античні міста-колонії Північного Причорномор'я та Криму. <p><u>Короткий опис матеріалу, що викладається на лекції</u></p> <p>Антична грецька культура та грецькі міста-держави північного Причорномор'я. Кочові племена на території України. Міграційні процеси в Європі. Зникнення Західної Римської імперії.</p> <p><i>Перелік дидактичних засобів</i></p> <p>Історичні карти:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Доба раннього заліза на території України»; * «Українські землі і велике переселення народів II–V ст.»; * «Грецькі поліси Північного Причорномор'я»; <p>Схеми:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Матеріальна та духовна культура грецьких міст Північного Причорномор'я». <p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Голованов С. О. Всесвітня історія. К. : Каравела, 2005. С. 44–247. 2. Історія української культури. Курс лекцій / Під ред. С. О. Костилюєвої. К. : НТУУ «КПІ», 2010. С. 37–64. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Археологія України: Курс лекцій: Навч. посібник / ред. Залізник Л. Л. К. : Либідь, 2005. С. 274–343. 2. Ольговський С. Я. Давньогрецькі міста-колонії Північного Причорномор'я: навчальний посібник. К. : КНУКІМ, 2007. С. 5–134. <p>Завдання на СРС</p> <p>1. Північне Причорномор'я очима грецьких колоністів.</p> <p>Література для СРС:</p> <p>1. Геродот. Історії в дев'яти книгах. К. : Наукова думка, 1993. С. 47, 287, 289–292.</p>
3	<p>Народження середньовічної Європи та особливості її розвитку в ранньому й високому середньовіччі</p> <p><i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «Європейське Середньовіччя». Формування ранньосередньовічної Європи (V–IX ст.). Поява Русі. 2. Західноєвропейський політичний процес X–XI ст. і давньоруська державність. Київська Русь у європейському культурно-політичному просторі. 3. Суспільство Високого Середньовіччя і початки централізації держав у Західній Європі (XII–XIII ст.). Роль Галицько-Волинського князівства у політичному процесі Центральної Європи.

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
	<p><u>Короткий опис матеріалу, що викладається на лекції</u></p> <p>Становлення національних держав у Західній Європі. Створення державності Русі та її цивілізаційні контакти зі скандинавськими державами та Візантією. Феодальний устрій Київської Русі та класичних європейських держав. Християнство раннього середньовіччя як фактор первинного об'єднання Європи. Запровадження християнства на Русі. Церковна схизма 1054 р. та її вплив на подальший розвиток Європи. Вплив візантійської культури на культуру Русі. Суспільство Високого Середньовіччя і початки централізації держав у Західній Європі (XII–XIII ст.). Роль Галицько-Волинського князівства у політичному процесі Центральної Європи. Галицько-Волинське князівство та його відносини з сусідами: Угорським та Польським королівствами. Роль Галицько-Волинської держави у боротьбі європейських країн проти монголо-татарської навали.</p> <p>Перелік дидактичних засобів</p> <p>Історичні карти:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Розселення східнослов'янських племен». * «Русь у IX–X ст.»; * «Київська держава сер. XII – початок XIII ст.»; * «Українські землі в XII – першій чверті XIII ст. Утворення Галицько-Волинської держави»; * «Галицько-Волинське князівство». <p>Таблиці:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Політичний устрій Київської Русі»; * «Культура і церковне життя Київської Русі»; * «Культура і церковне життя Галицько-Волинської держави». <p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Балух В. О., Коцур В. П. Історія середніх віків. У 2-х т. Т. 1. Раннє Середньовіччя // Курс лекцій. Чернівці : Наші книги, 2010. С. 31–71, 72–131, 132–193, 194–243, 257–273, 370–392. 2. Балух В. О., Коцур В. П. Історія середніх віків. У 2-х т. Т. 2. Високе і пізнє середньовіччя. С. 15–30, 41–90, 124–152, 177–202, 223–237, 268–293, 311–319, 322–337, 369–391, 437–460. 3. Яковенко Н. М. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К., 2005. С. 20–79. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Войтович Л., Козак Н., Овсінський Ю., Чорний М. Medium aevum; Середні віки. Підручник для історичних спеціальностей ВУЗів / За ред. Л. В. Войтовича. Львів : Тріада Плюс, 2010. С. 22–118, 135–145, 148–167; 176–196, 204–235, 237–250, 258–267, 290–301, 358–354, 399–424. 2. Історія західних і південних слов'ян. (з давніх часів до XX ст.). Курс лекцій / За ред. В. І. Ярового. К., 2011. Розд. II. Західні та південні слов'яни в добу середньовіччя. С. 72–90, 117–143, 172–176, 201–217, 222–227, 240–248, 254–258, 270–276, 281–288. 3. Кудряченко А. І. Київська Русь в системі взаємовідносин середньовічних європейських держав // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього. К. : Фенікс, 2009. С. 119–141. 4. Ле Гофф Ж. Рождение Европы. СПб., 2008. С. 11–81–233. 5. Терещенко Ю.І. Україна і європейський світ: Нариси історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст. К. : Перун, 1996. С. 8–250.

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
	<p>Завдання на СРС</p> <p>1. Співвідношення східних і західних впливів в українських землях часів Середньовіччя</p> <p>Література для СРС:</p> <p>1. Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом. Львів, 2001. С. 5–95.</p>
4	<p>Ренесанс і реформація у Європі, їх відлуння на українських землях.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i></p> <p>1. Європейське Відродження та поширення гуманістичних ідей.</p> <p>2. Реформація та Контрреформація, релігійні війни.</p> <p>3. Особливості суспільного устрою українських земель у складі держав Європи.</p> <p><u>Короткий опис матеріалу, що викладається на лекції</u></p> <p>Європейське Відродження та поширення гуманістичних ідей. Реформація та Контрреформація, релігійні війни. Особливості суспільного устрою українських земель у складі держав Європи. Роль та місце українських земель у посиленні сусідніх держав – Угорщини, Польщі, Великого князівства Литовського. Місце і роль українських земель у створенні однієї з найбільших держав Європи – Речі Посполитої. Початок реформації в Європі та його вплив на загальноєвропейські історичні процеси. Значення Великих географічних відкриттів для Європи. Контрреформація та розділення Європи на ворожі табори, участь українців у цих процесах. Культурні впливи європейських процесів на українські землі: створення братських шкіл, єзуїтських колегій, Києво-Могилянської академії – першої вищої школи України та усієї Східної Європи.</p> <p><i>Перелік дидактичних засобів</i></p> <p>Історичні карти:</p> <p>* «Литовсько-польська експансія».</p> <p>Схеми:</p> <p>* «Суспільно-політичне життя на українських землях у другий половині XIV–XV ст.»;</p> <p>* «Церковне життя на українських землях у складі Речі Посполитої (XV – перша половина XVII ст.)»;</p> <p>* «Причини загострення міжконфесійних відносин у Великому князівстві Литовському».</p> <p>Основна література:</p> <p>1. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків: у 2 т. Чернівці: Наші книги, 2011. Т. 2. 91–123, 153–176, 203–222, 238–268, 294–310, 314–317, 320–323, 336–347, 353–367, 403–430, 459–464, 466–488.</p> <p>2. Яковенко Н. М. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К., 2005. С. 80–138.</p> <p>Додаткова література:</p> <p>1. Історія південних і західних слов'ян (з давніх часів до XX ст.): курс лекцій / за ред. В. І. Ярового. К. : Либідь, 2011. С. 91–116, 143–164, 218, 227–237, 258–269, 276–280, 287–308.</p> <p>2. Луков В. Епоха Возрождения. Знание, понимание, умение. 2013. № 1. URL : https://tinyurl.com/yc9jlyu4</p> <p>3. Терещенко Ю. І. Україна і європейський світ: нариси історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст. Ірпінь : Перун, 1996. С. 270–494.</p>

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
	<p>Завдання на СРС</p> <p>1. Вплив Реформації на православні землі Європи.</p> <p>Література для СРС:</p> <p>1. Дмитриев М. В. Православие и реформация: монографія. М. : Изд-во МГУ, 1990. С. 67–80.</p>
5	<p>Епоха абсолютизму і Просвітництва в Європі</p> <p><i>Перелік основних питань:</i></p> <p>1. Абсолютизм як соціополітичне явище в Європі. Козацька доба в Україні.</p> <p>2. Революції XVII ст. Просвітництво в Європі.</p> <p>3. Просвітництво в Україні. Києво-Могилянська академія, її роль у поширенні передових ідей.</p> <p><u>Короткий опис матеріалу, що викладається на лекції</u></p> <p>Абсолютизм як соціополітичне явище в Європі. Козацька доба в Україні. Революції XVII ст. Просвітництво в Європі. Просвітництво в Україні. Києво-Могилянська академія, її роль у поширенні передових ідей. Створення українського козацтва та його роль у боротьбі Європи з османською загрозою. Національно-визвольна війна під проводом Б. Хмельницького та її рецепція у країнах Західної Європи. Роль козацтва та Гетьманської держави у геополітичних змінах східної Європи. Україна у Північній війні. Зовнішня політика І. Мазепи та його договір зі Швецією. Конституція П. Орлика та її місце в історії Європи. Французька революція та її нові ідеї для Європи.</p> <p>Перелік дидактичних засобів</p> <p>Історичні карти:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Українські землі у XVII ст.» * «Політична карта Європи у XVII ст.» * «Запорозька Січ у XVII–XVIII ст.» <p>Схеми:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Формування українського козацтва»; * «Абсолютистські держави Європи». <p>Основна література:</p> <p>1. Бойко О. Д. Історія України: Посібник. К. : Академія, 2001. С. 148–212.</p> <p>Всесвітня історія: Навч. посіб. / Б. М. Гончар, В. М. Мордвінцев, А. Г. Слюсаренко, С. П. Стельмах. К. : Знання, 2011. С. 261–266, 286–291, 297–331.</p> <p>2. Історія сучасного світу: Соціально-політична історія XV – початку XXI століть: Навч. посіб. / Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, Л. В. Дячук та ін.; за ред. Ю.А. Горбаня. 4-те вид., переробл. і доповн. К. : Знання, 2012. С. 38–51, 75–96.</p> <p>Додаткова література:</p> <p>1. Богущкий Ю. П., Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті / За ред. Ю.П. Богущкого. К. : Знання, 2007. С. 135–203.</p> <p>2. Історія України / В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржій та ін., під ред. В. А. Смолія. К. : Альтернативи, 1997. С. 77–136.</p> <p>3. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. К. : Центр навчальної літератури, 2005. С. 223–244, 345–377.</p> <p>4. Терещенко Ю. І., Курило В. М. Історія України: Кн. 1: Від найдавніших часів до 1917 р. К. : Сільгоспосвіта, 1995. С. 118–200, 240–270.</p>

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
	<p>Завдання на СРС:</p> <p>1. Сприйняття козацького устрою в абсолютистських державах Західної Європи.</p> <p>Література для СРС:</p> <p>1. Наливайко Д. Очима Заходу: Рецепт України в Західній Європі XI–XVIII ст. К. : Основи, 1998. С. 149–516.</p>
6	<p>Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i></p> <p>1. Виникнення індустріального суспільства в Європі. Економічна модернізація на українських землях у складі Російської й Австро-Угорської імперій.</p> <p>2. Становлення сучасних націй у Європі. Ідейно-політичні течії.</p> <p>3. Національне відродження vs націєтворення. Український національний рух.</p> <p><u>Короткий опис матеріалу, що викладається на лекції</u></p> <p>Виникнення індустріального суспільства в Європі. Економічна модернізація на українських землях у складі Російської й Австро-Угорської імперій. Становлення сучасних націй у Європі. Ідейно-політичні течії. Українська проблема у період наполеонівських воєн. Зародження масонського руху та його вплив на розвиток культури і освіти. Реакційна політика Миколи I. «Весна народів» 1848-1849 рр. у європейських країнах, участь українців у революціях в Європі. Українська еміграція в Європі наприкінці XIX ст. Національне відродження vs націєтворення. Український національний рух.</p> <p><i>Перелік дидактичних засобів</i></p> <p>Історичні карти:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Українські землі у XVIII ст.»; * «Українські землі у XIX – на початку XX ст.»; * «Політична карта Європи у XVIII ст.»; * «Політична карта Європи у XIX – на початку XX ст.» <p>Схеми:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Доля українського козацтва після ліквідації Запорозької Січі»; * «Абсолютистські держави Європи». <p>Основна література:</p> <p>1. Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV – початку XXI століть: Навч. посіб. 4-те вид., перероб. і доп. Рекомендовано МОН / Горбань Ю. А. К., 2012. С. 43–104.</p> <p>2. Історія України : підручник / Г. Д. Казьмирчук, А. П. Коцур, О. В. Вербовий та ін.; за ред. Г. Д. Казьмирчука. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. С. 249–279; 285–290; 307–319; 340–350; 360–385; 393–400.</p> <p>Додаткова література:</p> <p>1. Алексєєв Ю. М., Вертегел А. Г., Казаков О. О. Всесвітня історія: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів. К. : Каравела, 2006. С. 7–45.</p> <p>2. Голованов С. О. Всесвітня історія. К. : Каравела, 2005. С. 215–245.</p> <p>3. Орлова Т. В. Історія сучасного світу (XV–XXI століття) : навчальний посібник. К. : Вікар, 2008. С. 152–182.</p> <p>4. Рудько С. О. Історія Центрально-Східної Європи (кін. XVIII – поч. XXI ст.): Навчально-методичний посібник з курсу. Вид. 2-ге, доповнене. Острог, 2010. С. 8–58.</p>

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
	<p>Завдання на СРС</p> <p>1. Роль освіти й науки в модернізації суспільства та українському національному відродженні.</p> <p>Література для СРС:</p> <p>1. Наука й освіта в Україні на межі XIX–XX ст. URL : https://tinyurl.com/vgogrgs</p> <p>2. Освіта і наука в духовному житті України XIX ст. URL : https://tinyurl.com/ujzyy2n</p>
7	<p>Україна і Європа від Першої світової до закінчення Другої світової війни</p> <p><i>Перелік основних питань:</i></p> <p>1. Перша світова війна та її відлуння в Європі й Україні.</p> <p>2. Тоталітарні й авторитарні режими в Європі та Україні.</p> <p>3. Україна і українці у вирі Другої світової війни.</p> <p><u>Короткий опис матеріалу, що викладається на лекції</u></p> <p>Перша світова війна та її відлуння в Європі й Україні. Тоталітарні й авторитарні режими в Європі та Україні. Україна і українці у вирі Другої світової війни. Українське питання напередодні та під час I світової війни, участь українців у військових подіях. Українська революція 1917-1921 рр. в епоху розпаду імперій і утворення нових незалежних держав у Європі. Зовнішня політика українських урядів доби визвольних змагань. Участь української делегації на Паризькій мирній конференції. Українсько-польська війна. Посилення позицій крайньо-правих та крайньо-лівих політичних сил у Європі та на українських землях. Громадянська війна в Іспанії та участь у ній українських добровольців. Українська політична та культурна еміграція в Європі 1919–1939 рр. Геополітичне становище Європи напередодні Другої Світової війни. Початок Другої Світової війни, об'єднання українських земель під владою СРСР. Німецько-радянська війна. Створення та діяльність УПА, українці у військових кампаніях союзників.</p> <p>Перелік дидактичних засобів:</p> <p>Історичні карти:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Політична карта Європи на початку XX ст.»; * «Основні операції Першої світової війни 1914–1918 рр.»; * «Політична карта Європи напередодні Другої світової війни 1939–1945 рр.». <p>Схеми:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Плани європейських держав щодо українських земель напередодні Першої світової війни»; * «Україна і Друга світова війна 1939–1945 рр.». <p>Основна література:</p> <p>1. Алексеев Ю. М., Вертегел А. Г., Казаков О. О. Всесвітня історія. Навчальний посібник. К: Каравела, 2006. С. 52–138.</p> <p>2. Баран З., Кокотко Н., Тарнавський Р. Історія України від давнини до сучасності : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. С. 57–60, 74–84.</p> <p>3. Голованов С. О. Всесвітня історія. Навчальний посібник. К. : Каравела, 2005. С. 247–259.</p> <p>Додаткова література:</p> <p>1. Всесвітня історія : навчальний посібник / Б. М. Гончар, В. М. Мордвінцев, А. Г. Слюсаренко, С. П. Стельмах. Київ : Знання, 2011. С. 541–720.</p> <p>2. Реєнт О. П. Перша світова війна та її наслідки для України // Проблеми всесвітньої історії. 2016. № 1. С. 64–78.</p>

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
	3. Рудько С. О. Історія Центрально-Східної Європи (кін. XVIII – поч. XXI ст.): Навчально-методичний посібник з курсу. Вид. 2-ге, доповнене. Острог, 2010. С. 61–133.
8	<p>Біполярний світ. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі <i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протистояння між західним та східним блоками в часи холодної війни. 2. Україна у складі СРСР: модернізація за «залізною завісою». 3. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі. <p><u><i>Короткий опис матеріалу, що викладається на лекції</i></u></p> <p>Протистояння між західним та східним блоками в часи холодної війни. Повоєнний розподіл світу; створення ООН та участь України у цьому процесі. Українська повоєнна еміграція в Європу. Україна у складі СРСР: модернізація за «залізною завісою». Український визвольний рух 1950-1960-х рр. Діяльність українського уряду в екзилі на території Західної Європи. Військові конфлікти в Європі у другій половині ХХ ст. Криза радянської економіки та комуністичного блоку. Національно-демократичні революції у країнах Східної Європи. Розпад СРСР. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі.</p> <p><i>Перелік дидактичних засобів:</i> Історичні карти: * «Політична карта Європи у другій половині ХХ ст.» Схеми: * «Карибська криза»; * «Україна після Другої світової війни».</p> <p><i>Основна література:</i> 1. Всесвітня історія: навч. посіб. / [Б. М. Гончар та ін]. К. : Знання, 2011. С. 691–698. 2. Грицак Я. Нариси історії України: формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст.: [Навч. посібник]. К. : Генеза, 1996. С. 266–309. 3. Українська дипломатична енциклопедія: у 2 т. / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин; [редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін.]. К. : Знання України, 2004. Т. 1. С. 130, 144–145, 151–152, 259, 373–374, 398, 421, 433, 511–512. 4. Українська дипломатична енциклопедія: у 2 т. / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин; [редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін.]. К. : Знання України, 2004. Т. 2. С. 26, 128, 193, 217–220, 359–360, 373–374, 386, 499–500, 504, 677–678.</p> <p><i>Додаткова література:</i> 1. Дюррозель, Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. з фр. Є. Марічева, Л. Погорелової, В. Чайковського. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2005. С. 419–420, 424–427, 433–442, 447–450, 501–507, 512–519, 522–525, 561–578, 673–678, 703–712, 716–726. 2. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб. / за ред. Л. В. Губерського. 2-ге вид., виправл. і доповн. К. : Знання, 2012. С. 91–98. 3. Крушинський В. Ю., Манжола В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти: навчальний посібник. К. : Либідь, 2007. С. 10–16. 4. Мартиненко А. К., Мартиненко Б. А. Міжнародні відносини 1945–1975 років: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Видавництво Ліра-</p>

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
	<p>К, 2007. С. 50–76, 132–141, 150–154, 173–181, 186–206, 215–218, 240–244, 285–294.</p> <p>5. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки): Підручник / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. К. : Либідь, 2003. С. 60–96, 132–220.</p> <p>Завдання на СРС</p> <p>1. Національне життя в УРСР після Другої світової війни.</p> <p>Література для СРС:</p> <p>1. Шпорлюк Р. Імперія та нації / Пер. з англ. К. : Дух і Літера, 2000. С. 301–345.</p>
9	<p>Сучасна Україна в загальноєвропейському розвитку. Київська політехніка в європейському контексті</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <p>1. Євроінтеграція: від післявоєнного періоду до сьогодення.</p> <p>3. Передумови, етапи європейської інтеграції України.</p> <p>4. Міжнародні зв'язки і проекти Київської Політехніки.</p> <p><u>Короткий опис матеріалу, що викладається на лекції</u></p> <p>Євроінтеграція: від післявоєнного періоду до сьогодення. Передумови, етапи європейської інтеграції України. Мапа Європи після 1991 р. Визнання України країнами Європи та налагодження дипломатичних відносин. Вступ України в Раду Європи та інші загальноєвропейські структури Будапештський меморандум та європейські підписанти. Розширення ЄС та НАТО в 2004 р. Освітня та культурна співпраця України з європейськими державами. Початок інтеграції України в ЄС: здобутки і проблеми Київська політехніка в європейському контексті Постанова, функціонування Київського політехнічного інституту у 1898–1921 рр. Київський Політехнічний інститут у період існування СРСР–УРСР (1920– 1991 рр.). Київська політехніка у сучасній Україні. Реорганізації в освітньому процесі на початку 1990-х рр. Реформи освіти і КПІ. Болонський процес. Видатні науковці та випускники Київської Політехніки. Міжнародні зв'язки і проекти. Київська Політехніка в умовах розгортання інформаційного суспільства: виклики нової епохи.</p> <p>Перелік дидактичних засобів</p> <p>Історичні карти:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Українці в світі»; * «Політична карта Європи»; * «Політична карта України»; * «Українська діаспора». <p>Схеми:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Етапи європейської інтеграції України»; * «Київська політехніка на сучасному етапі». <p>Основна література:</p> <p>1. Андросова Т. В., Янчев А. В., Козуб В. О. Європейська інтеграція: навч.-метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2012. С. 11–27, 44–58, 72–85, 102–111, 120–130, 140–151, 166–178,</p> <p>2. Історія КПІ. URL : http://kpi.ua/almamater</p> <p>3. Історія становлення відносин Україна-ЄС // Міністерство юстиції. URL : https://tinyurl.com/qw4xolj</p> <p>Додаткова література:</p> <p>1. Віднянський С. В. Європейський вибір України та імперативи європейської інтеграції // Науковий вісник Дипломатичної академії України. К., 2003. Вип. 9. С. 18–31.</p>

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
	<p>2. Врадій О. Сучасний етап еволюції політичної системи Європейського Союзу: виклики для України // Антологія творчих досягнень 2012. К. : Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. 2012. Вип. 6. С. 228–238.</p> <p>3. Славетні імена Київського політехнічного інституту / Редкол.: Льченко М. Ю. (голов. ред.) та ін. К. : ЕКМО, 2003. 127 с.</p> <p>4. Сушко О. В. Формування нового типу асоціативних відносин у Східній політиці Європейського Союзу: приклад України // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. 2012. Вип. 107, Ч. 1. С. 130–140.</p> <p>5. Толстов С. В. Європейський Союз: статус і роль у міжнародній системі // Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2013. Вип. 112. Ч. I. С. 80–93.</p> <p>6. Чекаленко Л. Д. Витоки європейської інтеграції // Зовнішні справи. 2015. № 5. С. 23–25.</p> <p>Завдання на СРС</p> <p>1. Особливості впровадження концепції безперервної освіти «Освіта протягом всього життя», дистанційного та змішаного навчання в Київській політехніці.</p> <p>Література для СРС:</p> <p>1. Історія КПІ. URL : http://kpi.ua/almamater</p>

5.2. Семінарські заняття

Основні завдання циклу семінарських занять:

Семінарські заняття мають за мету сприяти поглибленому засвоєнню і закріпленню проблемних теоретичних питань навчальної дисципліни; сформувати у студентів вміння працювати з історичною, суспільно – політичною та навчально-методичною літературою, мовної культури, логічного й художньо-образного мислення, загальної культури особистості з урахуванням спеціальності, обраної студентом, а також навички готувати виступи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії, робити науково обґрунтовані оцінки досягненням минулого та сучасного рівня історико-культурного розвитку; узагальнювати, критично осмислювати та адекватно оцінювати нагромаджені в історії зарубіжний та вітчизняний історико-культурний досвід.

№з/п	Назва теми заняття
1	<p>Кам'яна доба, епохи міді й бронзи на території сучасної Європи та України</p> <p><i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <p>1. Розселення і господарство. 2. Соціальні відносини. 3. Світогляд.</p> <p>Завдання на СРС</p> <p>1. Типологія історичних джерел</p>
2	<p>Епоха античності</p> <p><i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <p>1. Давньогрецька цивілізація. Розквіт еллінізму. 2. Римська цивілізація, формування основ європейського мислення. 3. Античні міста-колонії Північного Причорномор'я та Криму</p> <p>Завдання на СРС</p> <p>Північне Причорномор'я очима грецьких колоністів.</p>
3	<p>Народження середньовічної Європи та особливості її розвитку в ранньому й</p>

	<p>високому середньовіччі</p> <p><i>Очікується, що студенти підготовлять доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування ранньосередньо-вічної Європи (V–IX ст.). Поява Русі. 2. Західноєвропейський політичний процес X–XI ст. і давньоруська державність. Русь у європейському культурно-політичному просторі. 3. Суспільство Високого Середньовіччя і початки централізації держав у Західній Європі (XII–XIII ст.). Роль Галицько-Волинського князівства у політичному процесі Центральної Європи. <p>Завдання на СРС Співвідношення східних і західних впливів в українських землях часів Середньовіччя</p>
4	<p>Ренесанс і реформація у Європі, їх відлуння на українських землях</p> <p><i>Очікується, що студенти підготовлять доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Європейське Відродження та поширення гуманістичних ідей. 2. Реформація та Контрреформація, релігійні війни. 3. Особливості суспільного устрою українських земель у складі держав Європи. <p>Завдання на СРС Вплив Реформації на православні землі Європи</p>
5	<p>Епоха абсолютизму і Просвітництва в Європі</p> <p><i>Очікується, що студенти підготовлять доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Абсолютизм як соціополітичне явище в Європі. Козацька доба в Україні. 2. Революції XVII ст. Просвітництво в Європі. 3. Просвітництво в Україні. Києво-Могилянська академія, її роль у поширенні передових ідей. <p>Завдання на СРС Сприйняття козацького устрою в абсолютистських державах Західної Європи.</p>
6	<p>Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй</p> <p><i>Очікується, що студенти підготовлять доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення індустріального суспільства в Європі. Економічна модернізація на українських землях у складі Російської й Австро-Угорської імперій. 2. Становлення сучасних націй у Європі. Ідейно-політичні течії. 3. Національне відродження vs націєтворення. Український національний рух. <p>Завдання на СРС Роль освіти й науки в модернізації суспільства та українському національному відродженні.</p>
7	<p>Україна і Європа від Першої світової до закінчення Другої світової війни</p> <p><i>Очікується, що студенти підготовлять доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перша світова війна та її відлуння в Європі й Україні. 2. Тоталітарні й авторитарні режими в Європі та Україні. <p>Завдання на СРС Україна і українці у вирі Другої світової війни</p>
8	<p>Біполярний світ. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі</p>

	<p><i>Очікується, що студенти підготовлять доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протистояння між західним та східним блоками в часи холодної війни. 2. Україна у складі СРСР: модернізація за «залізною завісою». 3. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі. <p>Завдання на СРС Національне життя в УРСР після Другої світової війни</p>
9	<p>Сучасна Україна в загальноєвропейському розвитку. Київська політехніка в європейському контексті</p> <p><i>Очікується, що студенти підготовлять доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Євроінтеграція: від післявоєнного періоду до сьогодення. 2. Передумови, етапи європейської інтеграції України. 3. Міжнародні зв'язки і проекти Київської Політехніки <p>Завдання на СРС Особливості впровадження концепції безперервної освіти «Освіта протягом всього життя», дистанційного та змішаного навчання в Київській політехніці</p>

5. Самостійна робота студента/аспіранта

№ з/п	Назви тем і питань, що виносяться на самостійне опрацювання та посилання на навчальну літературу
1	Не заплановано

Студентів заохочують до науково-дослідницької роботи та оприлюднення її результатів, зокрема до участі в науково-практичних конференціях – насамперед тій, котру щороку проводить кафедра історії («Україна: історія, культура, пам'ять»).

Студенти разом з викладачем визначаються з тематикою тез, доступною літературою та історичних матеріалів.

Також під керівництвом викладача студенти ознайомлюються з вимогами оформлення та подають тези до конференції.

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Україна в контексті історичного розвитку Європи», студенти:

1) на лекціях:

- виконують періодичні експрес-контролі залишкових знань з розділів навчальної дисципліни, що можуть включати в себе виконання трьох творчих завдань з дискусійних питань або експрес-тестових завдань (протягом 5–10 хв. із застосуванням тестів на платформі «Сікорський»);
- проводять аналітичний огляд із застосуванням дискусійної форми спілкування лектора зі студентами.

2) на семінарських заняттях

самостійно

- виконують модульну контрольну роботу із застосуванням платформи «Сікорський»;
під керівництвом викладача:
- організовують дискусії між студентами з проблемних питань курсу, акцентуючись на аналіз та узагальнення наукової інформації;

- обґрунтовують сформульовані власні позиції та свою позицію на оцінки викладеного матеріалу.

Завдання та матеріали для проведення експрес-контролів / творчих завдань та модульної контрольної роботи подаються у додатку до робочої навчальної програми.

Відвідуваність і виконання завдань

Навчальна дисципліна є не новою для студентів вищої освіти.

Сьогодні практично немає нових україномовних (або російськомовних) навчальних видань, цілковито присвячених цій проблематиці. Тому для україномовних студентів (яких більшість) дуже важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, презентації текстів документів в обсязі достатньому для опанування навчальної дисципліни студентом. Студенту складно буде належно підготуватись до семінарського заняття, виконати експрес-контроль, якщо він буде пропускати лекції. Нового навчального матеріалу з навчальної дисципліни, крім матеріалу лекцій, вкрай мало а той що, є застарілий. Тому для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно

Активна участь студента на семінарських заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з навчальної дисципліни. Немає конкретної кількості пропущених семінарських занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання відповідних тем і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив семінарські заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені, а студент за узгодженням з викладачем має надати творчі роботи з проблемних питань з даних тем семінарських занять або підготувати відео презентацію та надають відповіді на запитання викладача (презентацію прикріплюють до відповідного завдання в Google-класі на платформі Сікорський і надають там само відповіді на запитання/ зауваження викладача).

Контроль знань (розуміння) пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри історії, під час перерви в навчальному занятті («на парі»), або висвітленій у Google-класі на платформі Сікорський. Студент, який виконає відповідні завдання та відповідь на запитання викладача отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей та виконання завдання.

Студенти, які пропустили семінарські заняття, повинні не допускати зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконувати завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, доступні з особистого кабінету студента в системі «Кампус», на сайті кафедри історії або висвітленій у Google-класі на платформі Сікорський з даної навчальної дисципліни.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника, не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з найкращого боку.

Студент на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто. Це також характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Не рекомендується використовувати документи, знайдені з ненадійних джерел мережі інтернет (не рекомендованих викладачем), оскільки, як правило, вони мають низьку якість та

сформовані з використанням застарілого інформаційного матеріалу, або недостовірної інформації з певної історичної події.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст основних історичних етапів, процесів і події в розвитку людського суспільства в межах географічно та історично окреслених регіонів «Європа» й «Україна», його історичні й культурні паралелі та взаємодії.

Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Форма участі студентів на семінарських заняттях виглядає як сумарна робота в яку входить:

- виступ з основного питання або усна наукова доповідь;
- доповнення, запитання до доповідача, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз джерельної і монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові завдання, творчі роботи тощо) та їх оформлення відповідно до вимог.

Під час семінарських занять викладач узагальнюватиме та аналізуватиме помилки і недоліки доповідей (особистих поглядів), відповідатиме на запитання студентів, студенти оцінюватимуть доповіді один одного, доповнюючи або виявляючи недоліки в доповіді.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: робота на 9 семінарських заняттях у формі дискусій між студентами з проблемних питань курсу, з акцентуванням на узагальненні й науковій інформації, формулюванні власної позиції та оцінки викладеного.

Календарний контроль: модульна контрольна робота проводиться тричі на семестр як контроль залишкових знань з трьох розділів навчальної дисципліни.

Семестровий контроль: залік.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) контроль залишкових знань з 3 розділів навчальної дисципліни та включає виконання трьох творчих завдань з дискусійних питань або експрес-тестових завдань (протягом 5–10 хв. із застосуванням тестів на платформі «Сікорський»);

2) роботи на дев'яти семінарських заняттях;

3) модульна контрольна робота з трьох частин по 0,66 академічної години кожна

Робота студента:

– на дев'яти семінарських заняттях визначає 45% його рейтингу з навчальної дисципліни;

– контроль залишкових знань з 3 розділів навчальної дисципліни визначає 18% його рейтингу з навчальної дисципліни;

– модульна контрольна робота визначає 37% його рейтингу з навчальної дисципліни;

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо він:

– бере активну участь у проведених семінарських заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань, дану позицію викладає чітко і логічно, обґрунтовує її належним чином а також активно доповнює відповіді інших студентів на занятті;

– своєчасно готується та виконує модульні контрольні роботи (МКР) після кожного з трьох тематичних модулів (завдання до МКР надано в **додатку В** до силабусу та до робочої програми навчальної дисципліни). Студенту дається одноразова можливість написати МКР.

Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях чи ґрунтування на недостовірних історичних джерелах спричиняють зниження рейтингу студента.

Очікується, що на семінарському занятті кожен студент доповідатиме самостійно з обраного питання за темою семінару. Очікується, що студенти пояснюватимуть, чому вони сформувавши власну думку саме так, а також висловлюватимуть свою думку щодо думок (довідей) інших студентів.

Належна підготовка студента до семінарського заняття займатиме в середньому 1–1,5 год.

З деталізованими очікуваннями від роботи студентів на кожному семінарському занятті, запланованими для кожного заняття результатами навчання можна ознайомитись у робочій програмі навчальної дисципліни (силабусі).

Викладач оцінює роботу студента на кожному семінарському занятті, але конкретну підсумкову кількість балів за роботу на семінарських заняттях викладач виставляє під час першого й другого етапу проміжного календарного контролю - на восьмому та шістнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг студента станом на 8-й тиждень (за результатами роботи на 2–3 семінарських заняттях) і 16-й тиждень (за результатами роботи на наступних 5–6 семінарських заняттях) навчання повідомляється студенту на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання студента визначені в положенні про РСО з навчальної дисципліни, що є додатком до робочої програми навчальної дисципліни та у **додатку С** до силабусу.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше, ніж наступного дня після ознайомлення студента з виставленою оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими в університеті.

Умови допуску до семестрового контролю: *Наявність кількості балів не меншої, ніж 40, та виконання МКР не менше ніж на «задовільно».*

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100–95	Відмінно
94–85	Дуже добре
84–75	Добре
74–65	Задовільно
64–60	Достатньо
Менше за 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань до семестрового контролю (заліку) надані в **додатку А** до силабусу.

За наявності в студента документів, які підтверджують його участь у олімпіадах (міських, міжміських, Всеукраїнських тощо) за темою семінарського заняття або розділу навчальної дисципліни можуть зараховуватися за відповідною тематикою та відповідними балами РСО.

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції, студенту варто конспектувати основні події, поняття, ознаки, класифікації, визначення, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст та застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до семінарського заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до семінарського заняття, студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитися з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не має залишатися пасивним спостерігачем, слід активно включатися у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати доповідачів, і завдяки отриманій інформації намагатися компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися відповідати на запитання викладача. Навіть, якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і негативно впливатиме на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Важливим у належній підготовці студента є вироблення в нього вміння працювати з документами, які мають історичне значення.

Ознайомлюючись із новим для себе інформаційним історичним документом, слід насамперед намагатися виявити його достовірність, зрозуміти логіку та послідовність відповідних історичних подій та їх вплив на сьогодення. Такий аналіз дасть студентові змогу не лише краще засвоїти інформацію, алей аналізувати минулі історичні події, їх вплив на сьогодення та як результат аналіз розгортання можливих майбутніх історичних подій. У разі складнощів з розумінням деяких історичних подій не варто соромитися і необхідно обов'язково звертатися до викладача. Він обов'язково допоможе.

Бажаю вам, шановні студенти, успіхів у нелегкій та цікавій справі здобуття історичних знань. Не лінуйтеся. Вивчаючи навчальну дисципліну, ви закладаєте підвалини свого професійного становлення і розвитку. Важко у навчанні – легко в бою! Хоча вірне розуміння історичних подій минулого це гарант розуміння історичних подій сьогодення та можливий проект майбутніх подій. Все пов'язано і немає нічого зайвого.

Позааудиторні заняття

Можлива участь студентів у науково-дослідницькій роботі та оприлюднення її результатів, зокрема до участі в науково-практичних конференціях – насамперед тій, котру щороку проводить кафедра історії («Україна: історія, культура, пам'ять»).

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):**Складено**

Зав. кафедри історії, д.і.н., професор Світлана КОСТИЛЄВА

Доцент кафедри історії, к.і.н., доцент Тетяна ШЕВЧУК

Ухвалено кафедрою історії (протокол № 5 від 25.11. 2020 р.)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № 6 від 25.02.2021 р.)

Перелік питань до семестрового контролю (заліку)

Зразок залікового білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Рівень вищої освіти

першого (бакалаврського)

(назва ступеня)

Спеціальність

Усіх спеціальностей

(код і назва напрямку підготовки)

Освітня програма

для всіх ОПП спеціальностей

(код і назва спеціальності)

Навчальна дисципліна

Україна в контексті історичного розвитку Європи

(назва)

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № _____

1 Питання з I блоку питань

2 Питання з II блоку питань

Затверджено на засіданні кафедри

Історії

(назва кафедри)

Протокол № _____

від

« _____ »

202

р.

Завідувач кафедри історії

(підпис)

(Прізвище та ініціали)

ПИТАННЯ для формування залікових білетів *

Питання I з блоку питань

1. Розкрийте предмет, завдання і методологічні засади навчальної дисципліни «Україна в контексті історичного розвитку Європи».
2. Порівняйте спільне та відмінне у періодизації історичного розвитку України та Європи.
3. Охарактеризуйте суспільний поділ праці як історичну категорію. Розкрийте зміст Першого та Другого суспільних поділів праці.
4. Розкрийте особливості розвитку культури та побуту первісних людей на Європейському континенті.
5. Проаналізуйте причини Великої грецької колонізації VIII – VI ст. до н.е. та її вплив на розвиток суспільства на території України та всієї Європи.
6. Покажіть вплив античної суспільно-політичної організації на розвиток Північного Причорномор'я: порівняйте типи та структуру політичного устрою грецьких полісів.
7. Проаналізуйте причини перетворення Римської республіки в потужну імперію та покажіть вплив римських завоювань на суспільно-економічний розвиток європейського суспільства .
8. Розкрийте передумови та наслідки розколу Римської імперії на Східну та Західну.
9. Охарактеризуйте ранньохристиянські вірування та процес становлення християнства як державної релігії Римської імперії.
10. Проаналізуйте основні причини та наслідки розпаду Римської імперії .
11. Розкрийте наслідки Великого переселення народів для розвитку Європи.
12. Проаналізуйте структуру соціального устрою ранньофеодальних держав Західної Європи.

13. Оцініть діяльність Карла Великого та його вплив на розвиток Франкської імперії.
14. Висвітліть та проаналізуйте основні концепції, які існують у сучасній історичній науці щодо проблеми етнічного походження Київської Русі.
15. Охарактеризуйте соціальну структуру і суспільні відносини ранньофеодальної держави Київська Русь в системі загальноєвропейського розвитку.
16. Розкрийте зміст реформ Володимира Великого та Ярослава Мудрого в контексті загальноєвропейських тенденцій.
17. Проаналізуйте передумови об'єднання Галичини і Волині в єдину державу, дайте характеристику етапам її політичного розвитку (1199-1340 рр.).
18. Проаналізуйте причини та наслідки Церковної схизми 1054 р.
19. Порівняйте культуру та побут середньовічних країн Західної Європи та Київської Русі.
20. Розкрийте основні риси епохи Відродження та їх прояв у розвитку науки і техніки у Європі.
21. Розгляньте передумови та історичне значення Великих географічних відкриттів.
22. Здійсніть порівняльний аналіз Реформаційного та Контрреформаційного рухів у Європі у XVI – XVII ст. .
23. Покажіть динаміку розвитку соціальної структури та соціальних відносин на українських землях в період литовської та польської доби.
24. Проаналізуйте причини Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького та охарактеризуйте етапи становлення та розвитку Української козацько-гетьманської держави.
25. Простежте зміни у соціальній структурі українського суспільства XIV - XVIII ст.
26. Розкрийте суть абсолютизму як соціополітичного явища та особливості його розповсюдження у Європі.
27. Охарактеризуйте основні ідеї просвітників та їх вплив на духовне життя європейського суспільства середини XVII – XVIII ст.
28. Проаналізуйте причини Великої французької революції кінця XVIII ст.
29. Охарактеризуйте основні етапи Великої французької революції кінця XVIII ст.
30. Розкрийте роль Наполеона Бонапарта в історії з огляду на події Великої французької революції кінця XVIII ст. та Наполеонівські війни 1796 – 1815 рр..

Питання II з блоку питань

1. З'ясуйте місце України у військово-політичних планах Наполеона під час російської кампанії 1812-1814 рр.
2. Простежте процес зародження масонського руху у Європі та особливості його поширення на українські землі.
3. Проведіть аналіз рішень Віденського конгресу 1815 р. та покажіть їх наслідки для міжнародних відносин та світової політики першої половини XIX ст.
4. Розкрийте суть Першого промислового перевороту та його соціальні та економічні наслідки у країнах Європи. Проаналізуйте особливості становлення індустріального суспільства на українських землях.
5. Проаналізуйте особливості та наслідки буржуазно-демократичної революції в європейських країнах у 1848-1849 рр. та її вплив на розвиток західноукраїнських земель. Розкрийте зміст визначення «Весна народів».
6. Здійсніть порівняльний аналіз соціальних перетворень на українських землях в складі Російської та Австрійської (з 1867 р. Австро-Угорської) імперіях в другій половині XIX — на початку XX ст.
7. Розкрийте суть понять «колоніалізм» та «імперіалізм». Покажіть етапи розповсюдження явища колоніалізму на прикладі Європейських держав.
8. Охарактеризуйте процес об'єднання Німеччини та Італії в другій половині XIX ст.
9. Обґрунтуйте передумови створення українських політичних партій на початку XX ст., охарактеризуйте програмові засади найбільш впливових з них.

10. Поясніть суть «українського питання» в європейській міжнародній політиці напередодні Першої світової війни.
11. Охарактеризуйте систему міжнародних відносин в Європі напередодні Першої світової війни.
12. Зробіть порівняльний аналіз перебігу подій на Східному та Західному театрах воєнних дій Першої світової війни .
13. Проаналізуйте становище українських земель в період національно-визвольних змагань 1917-1921 рр.
14. Розкрийте переваги та недоліки Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.
15. Розгляньте особливості участі європейських країн у відбудові Німеччини після Першої світової війни та оцініть дієвість планів Дауеса та Юнга.
16. Розкрийте причини приходу до влади націонал-соціалістів в Німеччині та фашистів в Італії у 20-30 рр. ХХ ст.
17. Порівняйте становище українських земель у складі СРСР та західноукраїнських земель у міжвоєнний період.
18. Охарактеризуйте систему міжнародних відносин в Європі напередодні Другої світової війни.
19. Розкрийте суть «українського питання» в європейській політиці напередодні Другої світової війни.
20. Охарактеризуйте нацистський окупаційний режим на українських землях в роки Другої світової війни та проаналізуйте його наслідки.
21. Розкрийте основні характеристики Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин та з'ясуйте причини біполярності повоєнного світу.
22. Проаналізуйте причини виникнення та розгортання «холодної війни» та протистояння військово-політичних блоків у Європі.
23. Розкрийте причини та наслідки розпаду СРСР.
24. Проаналізуйте здобутки та недоліки соціальної політики України періоду незалежності.
25. Розкрийте основні передумови та етапи європейської інтеграції України.
26. Проаналізуйте передумови заснування Київського політехнічного інституту та його становлення протягом 1898-1920 рр.
27. Охарактеризуйте діяльність Київського політехнічного інституту у міжвоєнний період.
28. Дослідіть процес організації навчання та основні напрями науково-дослідної роботи у Київській політехніці у період розгортання науково-технічної революції.
29. Розкрийте діяльність видатних викладачів-науковців, студентів Київської політехніки в 60-ті – 80-ті рр. ХХ ст. та покажіть значення їх наукових досягнень для розвитку науки і техніки.
30. Проаналізуйте особливості розвитку КПІ імені Ігоря Сікорського в сучасних умовах.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з навчальної дисципліни

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПИ

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня «бакалавр»

форма навчання

денна

Після завершення кожного з трьох тематичних модулів студентам дається одноразова можливість написати МКР. Перша та друга МКР складаються з 7 тестових завдань по 1 балу та відкритому питанню, що оцінюються у 5 балів. Третя МКР складається з 8 тестових запитань та одного питання відкритого типу, що оцінюються по 5 балів. Максимальна кількість балів за три МКР становить 37 балів.

ЗАВДАННЯ до МКР 1.1. з Розділу 1. Давня історія та Середні віки на європейському континенті

Тестові завдання та відкрите питання формуються з таких блоків

Вступ

1. Визначте предмет та завдання навчальної дисципліни «Україна в контексті історичного розвитку Європи».
2. Чому важливо, щоб майбутні технічні спеціалісти вивчали гуманітарні дисципліни? Обґрунтуйте свою позицію.
3. Чому більшість важливих (віхових) дат історії є умовними?
4. Окресліть головні принципи періодизації історії Європи та України? В чому їх подібність та розбіжності?
5. В чому причина європоцентричності періодизації світової історії?
6. Наведіть приклади основних груп історичних джерел.
7. Чим можна пояснити існування в історіографії паралельних наративів?
8. Якими є базові принципи розвитку історичного процесу відповідно до цивілізаційного підходу?

Кам'яна доба, епохи міді й бронзи на території сучасної Європи та України

1. Якими були основні переваги й недоліки привласнювального способу господарювання?
2. Через які досягнення неолітичної революції поширювались по Європі нерівномірно?
3. Що посприяло поширенню обміну матеріальними цінностями в епохи міді та бронзи?
4. Які проблеми постають перед науковцями під час реконструкції суспільних відносин доби палеоліту?
5. Що найбільше змінилося в соціальних відносинах неоліту порівняно з мезолітом?
6. Які пам'ятки допомагають оцінити рівень суспільної організації доби міді та бронзи?
7. Чому інформація про світогляд неандертальців викликає так багато дискусій серед науковців?
8. Які елементи світогляду збереглися з часів палеоліту після неолітичної революції?
9. Про що свідчить ускладнення релігійних ритуалів доби енеоліту та бронзи?

Епоха античності

1. Чому потужні та самостійні общини-поліси виникли саме в Стародавній Греції?
2. Надайте характеристику афінській рабовласницькій демократії в період її розквіту (V ст. до

н. е.).

3. У чому полягає сутність еллінізму?

4. Визначте зміст боротьби патриціїв і плебеїв у Римі в середині V ст. до н. е.

5. Розкрийте головний зміст реформ Тиберія і Гая Гракхів та їхню соціально-політичну спрямованість.

6. Вкажіть причини падіння Римської республіки та встановлення принципату Августа.

7. Назвіть основні причини та періодизацію грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму.

8. Визначте центри грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму.

9. Вкажіть особливості політичного устрою античних міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму.

Народження середньовічної Європи та особливості її розвитку в ранньому й високому середньовіччі

1. Визначте політичні, соціально-економічні чинники формування Європи як історичного феномену в добу раннього Середньовіччя (V–IX ст.).

2. Розкрийте роль церкви у творенні ранньосередньовічних європейських суспільств і культури.

3. Охарактеризуйте розселення слов'ян: хронологія, територія, перші слов'янські держави.

4. Проаналізуйте основні риси феодального ладу Західної Європи на кінець XI ст.

5. Яку роль виконували цехи і гільдії у розвитку середньовічних міст?

6. Охарактеризуйте вектори зовнішніх зв'язків Київської Русі кінця X – середини XIII ст.

7. Розкрийте участь галицьких і волинських князів в політичних процесах Центральної Європи.

8. Дайте характеристику наслідкам монгольського завоювання Русі.

9. Яким був внесок середньовіччя в розвиток європейської цивілізації?

Ренесанс і реформація у Європі, їх відлуння на українських землях.

1. Які фактори сприяли появі ранньокапіталістичних відносин у Європі?

2. Визначте політичні, соціальні та культурні відмінності епохи Ренесансу від Середньовіччя.

3. Якими були причини поширення реформаційного руху?

4. В чому полягали особливості впливу Реформації на українських землях?

5. У чому проявився розклад феодальних відносин у західноєвропейських країнах?

6. Чим, на вашу думку, обумовлювалося складання національних держав у країнах Західної Європи?

7. Які фактори сприяли поширенню османської експансії на південнослов'янські землі?

8. Що сприяло формуванню шляхетської республіки в Польському королівстві?

9. Якими були причини експансії на українські землі Литви та Польщі?

10. Чим найбільше відрізнялися заходи литовської й польської влади в українських землях?

11. Які причини занепаду Візантійської імперії були основними?

12. Як, на вашу думку, вплинуло на геополітичну ситуацію в Європі падіння Візантії?

ЗАВДАННЯ до МКР 1.2. з Розділу 12. Європа в епоху Нової історії

Тестові завдання та відкрите питання формуються з таких блоків

Епоха абсолютизму і Просвітництва в Європі

1. Які історичні обставини призвели до появи абсолютизму?

2. В чому полягали особливості англійського абсолютизму?

3. За яких обставин розпочалася козацька доба в Україні?

4. Які причини призвели до Англійської буржуазної революції 1640–1660 рр.?

5. Що спільного між Англійською революцією та революційними подіями в Україні в XVII ст.?
6. Які головні завдання ставили перед собою представники європейського Просвітництва?
7. Як розповсюджувалися ідеї Просвітництва в Україні?
8. Який навчальний заклад у Києві передував появі Києво-Могилянської академії?
9. Які видатні українські діячі навчалися у Києво-Могилянській академії?

Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй

1. У чому суть промислового перевороту?
2. Визначте нові явища, які виникли в економічному устрої українських губерній.
3. Зробіть порівняльний аналіз відмінностей економічного розвитку українських земель, які входили до складу Російської та Австро-Угорської імперій.
4. Вкажіть основні причини зародження націй в Європі.
5. Проаналізуйте формування та еволюцію основних ідейно-політичних течій XIX ст.: консерватизм, лібералізм, націоналізм, соціалізм тощо.
6. У чому полягала особливість українських політичних течій?
7. Охарактеризуйте причини українського національного відродження.
8. Яке історичне значення діяльності Кирило-Мефодіївського товариства?
9. Якими були головні наслідки співпраці між діячами українського відродження по різні боки російсько-австрійського кордону?

ЗАВДАННЯ до МКР 1.3. з Розділу 3. Україна і Європа в епоху Новітньої історії

Тестові завдання та відкрите питання формуються з таких блоків

Україна і Європа від Першої світової до закінчення Другої світової війни

1. Охарактеризуйте витоки та природу міжнародних криз і конфліктів на початку XX ст. Назвіть причини загострення міжнародної обстановки.
2. Опишіть і проаналізуйте хід створення Антанти.
3. Якими були основні напрямки гонки озброєнь на початку XX ст.?
4. Проаналізуйте утворення нових незалежних держав на теренах Центральної та Південно-Східної Європи в міжвоєнний період.
5. Які об'єктивні та суб'єктивні фактори сприяють встановленню того чи іншого політичного режиму, зокрема тоталітарного й авторитарного?
6. Проаналізуйте дипломатичні відносини країн Центральної та Південно-Східної Європи з Радянським Союзом у міжвоєнний період.
7. Охарактеризуйте нацистський окупаційний режим у європейських країнах і на окупованій території СРСР.
8. Охарактеризуйте основні течії Руху опору проти нацистського окупаційного режиму.

Біполярний світ

1. Проаналізуйте формування зовнішньополітичної стратегії Заходу щодо СРСР після завершення Другої світової війни.
2. Коли було створено НАТО й ОВД? Які країни входили до їх складу в часи холодної війни?
3. Розкажіть про причини виникнення та перебіг Карибської кризи.
4. Які країни володіли ядерною зброєю в часи холодної війни?
5. Розкажіть про накопичення та скорочення ядерних озброєнь під час холодної війни.
6. Охарактеризуйте передумови виникнення та особливості перебігу розрядки міжнародної напруженості в 1970-х рр.
7. Яке місце в міжнародних відносинах часів холодної війни займала німецька проблема?
8. Коли й чому припинив існування східний блок? Які це мало наслідки?

9. Поясніть твердження сучасних українських істориків, що «після смерті Й. Сталіна використання масового терору як методу державного управління стало неможливим» (О. Бажан, С. Білокінь, В. Даниленко та ін.). До яких методів вдавалися керівники СРСР проти інакодумців?
10. Виділіть позитивні і негативні наслідки хрущовських реформ для Української РСР. В чому проявилися їх суперечливість і непослідовність? Як це пов'язано з холодною війною?
11. Охарактеризуйте особливості розвитку опозиційного руху в УРСР у різні періоди після Другої світової війни.

Сучасна Україна в загальноєвропейському розвитку

1. Розкажіть про найдавніші спроби об'єднати Європу: в чому полягав їх зміст, яку роль відігравав «воєнний фактор» у консолідації Європи?
2. Чому ідея об'єднати Європу отримала новий імпульс саме після завершення Другої світової війни?
3. Коли й де було утворено Раду Європи – першу європейську міжнародну організацію співпраці?
4. Охарактеризуйте основні етапи розширення ЄС.
5. Розкрийте зміст явища «євроскептицизму».
6. За якими вимірами, на Вашу думку, сучасну Україну можна вважати європейською державою?
7. Охарактеризуйте основні етапи євроінтеграції України.
8. В чому полягає суть надання Україні статусу Асоційованого члена ЄС?
9. Охарактеризуйте значення для України та її громадян набуття чинності безвізового режиму з Євросоюзом.

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
з навчальної дисципліни
УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПИ
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня «бакалавр»

форма навчання

денна

1. Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:
- контроль залишкових знань на 3 лекціях
 - роботи на 9 семінарських заняттях
 - модульна контрольна робота (МКР) з трьох частин по 0,66 академічні години кожна

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Контроль залишкових знань на 3 лекціях (максимальна кількість балів за 1 контроль на лекції складає 6 балів):

повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд	6
достатньо повна відповідь (не менше за 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», або незначні неточності)	5-4
– неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації)	3

2. Роботи на 9 семінарських заняттях (максимальна кількість балів на 1-му семінарському занятті складає 5 балів)

повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд	5
достатньо повна відповідь (не менше за 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», або незначні неточності)	4
– неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації)	3

3. Написання МКР з 3 частин із 37 тестів (максимальна кількість балів за 1 тест складає 1 бал).

- Правильна відповідь – 1 бал
Невірна відповідь – 0 балів

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RD = 18+45+37 = 100 \text{ балів.}$$

Студенти, які набрали протягом семестру 60 і більше балів ($RD \geq 0,6 R$) отримують залік так званим “автоматом” відповідно до набраного рейтингу.

Студенти, які не виконали МКР не менше ніж на «задовільно» та не отримали не менше 40 стартових бали не допускаються до заліку

Студенти, які виконали умови допуску до заліку, але набрали протягом семестру менше 60 балів ($RD < 0,6 R$) виконують залікову контрольну роботу.

Залікова робота оцінюється із 100 балів та складається з двох питань. (максимальна кількість балів за 1 питання складає 50 балів)

повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації)	50-45
достатньо повна відповідь (не менше за 75% потрібної інформації)	44-38
неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації)	37-30

За її результатами студент отримує відповідну оцінку (ECTS та традиційних) згідно таблиці.

<i>RD</i>	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
<i>RD</i> < 60	незадовільно	Незадовільно